

מבוא לסוציולוגיה ללא סוציולוגים (204.1001)

מנהל אקדמי של הקורס המתקשב: ד"ר אסא מרון
שעת קבלה: באמצעות זום (zoom) יום ג' 15:00-16:00 בתיאום מראש
דוא"ל: asamaron@soc.haifa.ac.il

עוזרת הוראה: גבי ניצן גולן
שעת קבלה: באמצעות זום (zoom) יום ב' 15:00-14:00 בתיאום מראש. דוא"ל nitzango0@gmail.com

תיאור הקורס: הקורס מבוא לסוציולוגיה מהווה שער כניסה לסוציולוגיה כגוף ידע, פרספקטיבה וגישה מחקרית ייחודית במדעי החברה. הקורס נועד להקנות לסטודנטים מושגי יסוד בסוציולוגיה ולערוך היכרות ראשונית עם הפרדיגמות המרכזיות של הסוציולוגיה. במהלך הקורס יפגשו הסטודנטים את התחומים המרכזיים בהם עוסקת הסוציולוגיה, ובכלל זה סוציולוגיה של אי-שוויון, סוציולוגיה של ארגונים, סוציולוגיה כלכלית וסוציולוגיה פוליטית.

קורס מתקשב: שיעורי הקורס ניתנים על ידי מרצי החוג לסוציולוגיה במתכונת של הרצאה, כל מרצה בהתאם לתחומי המחקר שלוה. שיעורי הקורס יהיו זמינים באתר הקורס במלואם, עם זאת, מומלץ לצפות ולעסוק בכל נושא באופן חד-שבועי, בהתאם לשבוע בו הוא נלמד. באתר הקורס מופיעים גם פריטי הקריאה וחומרים נוספים. על הסטודנטים מוטלת החובה להתעדכן באופן שוטף בפרסומים ובהודעות באתר הקורס.

אתר הקורס: <https://mw10.haifa.ac.il/course/view.php?id=1591>

חובות:

- 1) צפייה בהרצאות המתוקשבות באתר הקורס.
- 2) קריאת חומרי הקריאה המשוייכים לכל הרצאה.
- 3) בחינת גמר אמריקאית. הידע הנדרש לבחינה כולל את ההרצאות וחומרי הקריאה – הנחיות נוספות בהמשך. ציון הבחינה הוא הציון הסופי בקורס. ציון מעבר בהתאם לדרישות חוג האם.

סטודנטים יקרים,

אם יש לכם לקות למידה או מוגבלות/בעיה רפואית שעשויה להשפיע על לימודיכם, ושבינה אתם זקוקים להתאמות אנא פנו לדיקנאט הסטודנטים למדור נגישות ולקויות למידה: דוא"ל LDA@univ.haifa.ac.il טל: 04-8249265

לאבחון והתאמות בגין לקות למידה ו/או הפרעת קשב יש לפנות ליה"ל: דוא"ל mhait@univ.haifa.ac.il טל: 04-8249022

סטודנטים שיש ברשותם מכתב התאמות מהאוניברסיטה וזקוקים להנגשה בקורס מוזמנים לפנות אליי בשעות הקבלה או במייל בסמוך לתחילת הקורס.

רשימת השיעורים ופריטי קריאה

1. מהי סוציולוגיה? (חלק ראשון)

צפייה בשיעור: הקדמה 1 (מרצה: פרופ' אורי בן אליעזר)

מושגים: דמיון סוציולוגי, עובדה חברתית, לכידות חברתית, פעולה חברתית, מבנה חברתי
חומר קריאה:

חיברות (עמ' 120-123; 127-143) **אינטראקציה** (עמ' 146-167)
מתוך: משוניס, ג'ון. 1999. **סוציולוגיה**. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

2. מהי סוציולוגיה? (חלק שני)

צפייה בשיעור: הקדמה 2 (מרצה: פרופ' אורי בן אליעזר)

מושגים: חיברות (סוציאליזציה), סוכני חיברות, נורמות, ערכים, פונקציונליזם, קונפליקט, אינטראקציה
סימבולית
חומר קריאה:

הפרספקטיבה הסוציולוגית (עמ' 2-26)
מתוך: משוניס, ג'ון. 1999. **סוציולוגיה**. תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה.

3. סטייה ופיקוח

צפייה בשיעור: סטייה (מרצה: פרופ' אריה רטנר)

מושגים: סנקציה (פורמלית ולא פורמלית), תיוג, פיקוח חברתי, קריירה של סטייה, פאניקה מוסרית
חומר קריאה:

סלע-שיוביץ, רויטל וגבריאל קאבאליון. 2004. "הדיווח התקשורתי בנושא כת השטן והרוק הכבד
בישראל". **מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית** 20: 109-133.

4. סוציולוגיה של בריאות

צפייה בשיעור: בריאות, חולי ורפואה (מרצה: ד"ר דנה זרחין)

מושגים: מהותניות, תפקיד החולה, הבניה חברתית של מציאות, מדיקליזציה, אי-שוויון בבריאות
חומר קריאה:

סבירסקי, ברברה. 2006. "בריאות". בתוך: אורי רם וניצה ברקוביץ (עורכים). **אי-שוויון**. באר שבע:
הוצאת אוניברסיטת בן גוריון בנגב. עמודים 64-72.

5. סוציולוגיה של חינוך

צפייה בשיעור: חינוך והשכלה (מרצה: פרופ' מאיר יעיש)

מושגים: סטטוס שיוכי, סטטוס הישגי, מריטוקרטיה, הסללה
חומר קריאה:

פניגר, יריב, עודד מקדוסי, וחנה איילון. 2016. "אי שוויון בהשלמת התואר הראשון: רקע חברתי, הישגים
לימודים קודמים ומאפיינים מוסדיים." **סוציולוגיה ישראלית** 18(1): 82-104.

6. סוציולוגיה של ארגונים

צפייה בשיעור: ארגונים (מרצה: פרופ' אסף דר)

מושגים: טיפוס אידיאלי, רציונליזציה, הסרת הקסם מהעולם, בירוקרטיה רציונלית-לגאלית
חומר קריאה:

שנהב, יהודה. 1995. "הבירוקרטיה: שכלולו של מנגנון הפיקוח הארגוני." עמודים 222-203 בתוך **מכונת הארגון: חקירה ביקורתית ביסודות תורת הניהול**. ירושלים: שוקן.

7. סוציולוגיה כלכלית

צפייה בשיעור: סוציולוגיה כלכלית (מרצה: ד"ר טלי קריסטל)

מושגים: קפיטליזם, תשתית מטריאלית, מבנה-על, שיזור
חומר קריאה:

קריסטל, טלי. 2014. "הכלכלה הפוליטית של ישראל והגידול באי השוויון בהכנסות - 1970 2010".
סוציולוגיה ישראלית 15(2): 311-282.

8. ריבוד ואי-שוויון

צפייה בשיעור: ריבוד ואי-שוויון (מרצה: ד"ר אסף לבנון)

מושגים: ריבוד, אי-שוויון, סולידריות אורגנית, סולידריות מכנית, מעמד, סטטוס, מוביליות (ניעות), הון
אנושי, הון תרבותי
חומר קריאה:

יעיש, מאיר. 2003. "מעמד, עדה ומפלגה בישראל." **סוציולוגיה ישראלית** 5(2): 341-364.

9. סוציולוגיה פוליטית

צפייה בשיעור: פוליטיקה, ממשל וגלובליזציה (מרצה: ד"ר אסא מרון)

מושגים: סמכות מסורתית, סמכות לגאלית-רציונלית, סמכות כריזמטית, המדינה המודרנית, אליטות,
גלובליזציה
חומר קריאה:

רוזנהק, זאב ומיכאל שלו. 2013. הכלכלה הפוליטית של מחאת 2011: ניתוח דורי-מעמדי. **תיאוריה וביקורת** 41: 45-68.

10. תנועות חברתיות

צפייה בשיעור: תנועות חברתיות (מרצה: ד"ר יובל פיינשטיין)

מושגים: תנועה חברתית, זהות קולקטיבית, פעולה קולקטיבית, פוליטיקה מן השורשים
חומר קריאה:

ברנשטיין, דבורה. 2017. "הפנתרים השחורים: הסיפור האישי והקולקטיבי כמעשה פוליטי וכזירת פוליטיזציה." **ישראל / פלסטין**, קובץ בעריכת קרן אור שלזינגר, גדי אלגזי וירון אזרחי. ירושלים: הוצאת מאגנס. עמודים 257-293.

11. אתניות

צפייה בשיעור: אתניות (מרצה: פרופ' סמי סמוחה)
מושגים: קבוצה אתנית, מוצא משותף מכונן, גזענות, דעה קדומה, אפליה, אפליה מוסדית, תיוג אתני
דמוקרטיה ליברלית, דמוקרטיה הסדרית, דמוקרטיה אתנית
חומרי קריאה:
לוי, נטלי ויוסי שביט. 2015. "כרוניקה של אכזבה: אינטגרציה בין ערבים ליהודים בבית ספר יסודי".
סוציולוגיה ישראלית 16(2): 7-30.

12. מגדר

צפייה בשיעור: מגדר (מרצה: פרופ' יובל יונאי)
מושגים: מגדר, תנועה פמיניסטית, חברה פטריארכלית, חלוקת עבודה מגדרית, סגרגרציה תעסוקתית,
תקרת הזכוכית, שוליות מצטלבת
חומר קריאה:
וימן, גבי. 2000. "מגדר ופרסומת: נשים וגברים בתשדירי הפרסומת הטלוויזיונית בישראל." **מגמות**
40(3): 466-485.

13. רשתות חברתיות

צפייה בשיעור: רשתות חברתיות (מרצה: פרופ' אילן תלמוד)
מושגים: רשת חברתית, יתרון מבני, רשת מבודלת, רשת מלוכדת, הון חברתי, רנטה
חומר קריאה:
תלמוד, אילן. 2006. "רשתות חברתיות." בתוך: אורי רם וניצה ברקוביץ (עורכים). **אי/שוויון**. באר שבע:
הוצאת אוניברסיטת בן גוריון בנגב. עמודים 378-384.

14. עירוניות ועיור

צפייה בשיעור: עירוניות ועיור (מרצה: פרופ' גוסטבו מש)
מושגים: עיור, אקולוגיה אנושית, ניכור, הדרת מגורים, חוסר ארגון חברתי, התחדשות ארגונית, עילות
(גינטריפיקציה)
חומר קריאה:
בלטמן-תומאס נעמה. 2018. "מקומיים, לא תושבים: על הוויה מעורבת של עיר יהודית בגליל." **סוציולוגיה**
ישראלית 19(2): 52-73.